

DÉLI KIADÁS

POLITIKAI, KOZGAZDASÁGI ÉS IRODALMI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁR

Egész évre 720.—
Fél „ 360.—
Negyed „ 180.—
Egy óra 60.—

Megjelenik reggel és délután.

Szerkeszt. és kiadóhiv. Dugonics-tér 12. sz.

Telefon: szerk. 340 kiadóhiv. 94

HOMOKÓRA

A háború kitörésének évfordulóján, a trianoni béke életbelépése napján különösen érdekesen hatnak Pázmándy Dénesnek a *Virradat*-ban megjelent alábbi sorai:

Nagyon érdemes ám Margutti hadsegéd könyvében lapozgálni. Nagyon fivénatos azt is megtudni, mint vették rá az agg uralkodót a szerb háborúra. Ferenc Józsefnek esze ágában sem volt komplikációt keresni az attentátum miatt. Berchtold alávaló módra vette rá az uralkodót az ultimátum elküldésére. *Nem a valóságos szöveget, csak a főbb pontokat tette élébe.*

Mikor aztán július 23-án az autentikus jegyzék Ferenc József elé került, azonnal telefonáltatott a külügyminiszternek, hogy tartsák vissza az iratot. *Már későn volt,* mert a jegyzék elment Belgrádba. Most a külügyminiszter Ischl-be jött s itt úgy adta elő a dolgot, hogy Szerbia el fogja fogadni a föltételeket, ez tehát békésen intéződik el, a monarchia diplomáciai sikkeit ér el. Mikor pedig 25-én este megszakták a hivatalos összeköttetés Belgráddal, Giessl, ottani követünk szüntén Ischl-ben termett és ott tanuskodott, hogy Szerbia nem tud százezer embernél többet kiállítani, — 15 nap alatt tehát az egész szerb királyságot elfoglalják a mi csapataink.

Margutti azt is közli, hogy Ferenc József, ha még pár hónapig él, okvetlen békét köt. Ezt világosan közölte környezetével. *„Nem engedem a népeimet tovább szenvedni, a tavasszal, bármely áldozatok árán is, de végét szakítom a harcnak!”* A nemezis tulsóká tartotta Ferenc Józsefet a trónon, amikor pedig szükség lett volna rá, — meghalt.

Az ideges nyugtalanságról, amely a politikában ma uralkodik, vezércikkben emlékezik a *Népszava*. *A főmotivum az, hogy mindenkéi más hazáruól és gazember,* — mondja a vádaskodásokkal kapcsolatosan a cikk, amelynek másik passzusa így szól:

„Sohy sem tudjuk fölfedezni a hazafias aggodalmakat a vádaskodók részéről, inkább minden zugból a pozícióféltés vigyorog felénk s bizony, akarva-nemakarva, meg kell állapítanunk, hogy a fórumon észlelhető nagy zenebona nem azért van, mert egyik fél jobban akarja kiszolgálni a hazát, mint a másik. Meg kell mondanunk egészen őszintén, mi úgy látjuk a helyzetet, hogy a tülekedés azért folyik: ki legyen az ur az ország romjain? ... Hogy az egész politikai és közéleti tevékenység abban merüljön ki, hogy súlyos milliók árán fönttartott testületek és intézmények munkája fizetőben bűnösök és bűnbakok fölhajszolásában merüljön ki — ilyen helyzetet nem tudunk elképzelni és akceptálni. Ilyen helyzet csak úgy állhat elő, ha a politikai életből hiányzik az őszinteség,

„Nem akarunk karhatalmit játszani.“

A kolozsvári egyetem volt rektora a numerus claususról.

Az *Est* írja: A kolozsvári egyetemet szeptemberben új rektor viszi le Szegedre. *Schneller* István, aki a legnehezebb időben, — Kolozsvárott a románok alatt és Pesten az elmúlt években — három éven át vezette az egyetem ügyeit, néhány hónappal ezelőtt lemondott a prorektorságról is. *Schneller* István már régebben el akart távozni az egyetem éléről. *Előbb ellenezte a numerus clausust* és mikor az törvényvérvé lett, le akarta vonni meggyőződésének konzekvenciáit. A sok kérdésnek azonban engedett és megmaradt hivatalában. De minden erejét arra fordította, hogy a törvény határain belül enyhítse a numerus clausus szigorúságait. Ő vitte keresztül, hogy azok a fiúk, akiket, mint ismeretes, nem vettek föl a budapesti egyetemre, beiratkozhattak a kolozsvárra. Ennek idején a kolozsvári és pozsonyi egyetem tanácsa az ő kezdeményezésére memorandumot nyújtott be a miniszternek, amelyben tiltakoztak a budapesti egyetem orvoskarának tulkapásai ellen.

Nemrégiben a kolozsvári egyetem elhelyezésének kérdésében újabb kollízióba került az egyetem tanáiraival, mert becsületérzése nem engedte, hogy miután Szeged városának ígéretet tettek, tárgyalásokat kezdjenek el Debrecennel is. Ezért újra beadta lemondását és ezt a miniszter most júniusban el is fogadta.

Tegnap fölkerestük az ősz tudóst. Galambfőhájú öreg ur *Schneller* István. Fehér a szakállja is, a szemcsupa jószág. Nagyon határozottak a

a jóhiszeműség, a kölcsönös és kötelességek megbecsülés és az önzetlenségnek az a minimuma, amely nélkül egyetlen férfit sem volna szabad a közélet porondjára bocsátani.

Az orvoságát is megmondja a *Népszava* ennek a szomorú betegségnek, amely a külsőleg széttört országot belsőleg is megrotthasztja. *„Ki kell pakolni a dossziékat. Ki kell rakni valamennyi vádat az ország színe elé és aki bűnös az ország összeomlását hozó események előidézésében — és itt elsősorban a háborúra gondolunk — az bűnhődjék, még akkor is, ha ma, pusztán célszerűségéből, tizenhárompróbás kurzista is, de bűnhődjék az is, aki alaptalanul könnyeskedett és rágalmozott.”*

Csekkhogy épen ezt az egyet nem fogják cselekedni. Hogy miért? A saját cikkéből adhatjuk meg a választ a *Népszava*-nak: Politikusok, akiknek nagy részük van a háborus kaland és összeomlás előidézésében, örökösén nagy képpel és nagy paktáskákkal járnak és nagy fontoskodva igyekeznek minden t megrághalmazni és befektetési s örökösén üvölnek a „fogják meg!”-et, nehogy valahogy őrájuk terelődjék a

szavai. Mindegyikben benn van az, amit később ki is mond.

— En becsülettel éltam 74 éven át, csak Istennek és a lelkiismeretnek tartozom felelősséggel, nyiltan hirdetem meggyőződésemet mindig. Nekem nincsen semmi elrejteni valóm.

Először Erdélyről beszél. — Az utolsó évben sok örööm volt Kolozsvárott. Az egyetem volt akkor az utolsó független föld. Hozzánk jött minden magyar. Gyönyörű napok voltak, tökéletes egyességbe olvadt össze az egész magyar társadalom. Kezet fogott minden felekezeti, katolikusok, protestánsok és zsidók is és édes volt minden mártírium, mert ellenségtől szentvendtünk. Aztán idejöttünk; itt vad társadalmi harc, oktalan gyűlölet és itt minden bántság fáj, mert testvértől kapjuk.

— Az én nemzeti eszményem az, hogy Magyarországon a kulturális hatadás útján, tért engedve a különböző vallások és nemzetiségek szabad fejlődésének, erős nemzeti állam alakuljon, aminek fővonása a nemzeti szellem meghatározottsága. En vallásos rajongással csüggtem ezen, mert Magyarország sajátos missziójának tartom. Ez volt vezető gondolatom egész életemben, hiszen én mint gyermek, már tudatosan éltam az ötvenes évek megpróbáltatásai idején. Ha egy ember eltér hivatásától, elpusztul. Elpusztul akkor egy nemzet is.

— Tegnap lépett életbe a trianoni béke. Itt az ideje, hogy a magyar megmutassa, mire képes. Dolgozni, dolgozni kell. Itt gyűlölik

azokat, akik uralmukba vették a gyakorlati pályákat és a gyűlölködők elfelejtik, hogy önként adták át ezt a területet annak a népnek, amelynek már több ezer éves gyakorlata van.

— Iparosnak és kereskedőnek kell nevelni a magyar gyerekeket, ez az egyetlen megoldása ennek a kérdésnek. Ez nekem régi meggyőződés és a fiam vérevel megpecsételt meggyőződés.

— A numerus clausus nem oldja meg ezt a kérdést. En ez ellen állást foglaltam mindig becsületes meggyőződés szerint. Nem erre az alapra kell Magyarország jövőjét építeni, hanem a minden állam jövőjét megalapozó becsületes, pozitív munkára. A hatadás szellemét visszaszórni nem lehet. Magyarországot csak az intenzív munka mentheti meg.

— Remélem, Szegeden komolyan dolgozhatik a kolozsvári egyetem. Nem akarunk karhatalmat játszani, komoly studium és lelkiismeretes munka kell. Nekem csak az fáj most, hogy az ifjuságért nem tehetek annyit, mint eddig. Folyton-folyton gyötör ez a gondolat, már majdnem betege vagyok.

Aztán megint Erdélyről beszél: — A mi nemzeti hivatásunk messze fölötté áll a románoknak. Nem azt kell nézni, mik vagyunk, hanem hogy mik akarunk lenni. A becsület visz legtovább, ahol hazugság van, ott biztos a bukás.

AMERIKAI ATTRAKCIÓ

A KORZÓ-MOZIBAN

ÉJFÉLI LÁTOGATÁS

román miniszternek egy 1919-ben tett nyilatkozatából közöl részleteket. Többek közt ezeket:

„Friedrichhel egyetlen egyszer sem beszéltem, nem is láttam őt. Hogy Friedrichhel semmi dolgunk és hogy őt nem támogatjuk, ez nem csak mondás, a tények egész sorozatát hozhatom föl önnek ennek bizonyítására.

Mi hatálylanítottuk az ő statáriumát, megakadályoztuk, hogy választásokat csináljon. Falragaszon közöltük a Friedrich-kormány tehetetlenségét.

Megakadályoztuk Budapesten a felekezeti és antiszemita heccelődést és lehetetlené tettük azt a jövőre (?) Lekapartattuk a heccelő falragaszokat és közöltük a lakossággal, hogy Magyarországon teljes politikai szabadság és teljes vélemény- és gyülekezési szabadság, ugyisintén sajtószabadság uralkodik. Es ez nem volt pusztán megállapítás, hanem

fölszólítás volt Friedrich politikai ellenfeleihez, hogy megmozduljanak.

Ők azonban nem jelentkeztek. Ez a nyilatkozat 1919-ben történt. Es ha évezredek óta nem lettek okosabbak az emberek, miért lennének okosabbak ma, mint voltak 1919-ben?

Nyugatmagyarország és Baranya.

London, július 29. (M. T. I.) A trianoni szerződés ratifikációs okmányainak kicserélésével foglalkozva a *Times* ezeket írja:

— A szerződés föltétlen betartása sürgős szükség. Magyarország-tól — mely Hegedüs pénzügyi diktátor ügyes vezetése alatt megkezdte föléledését, — el lehet várni, hogy könnyelműen nem fogja vesztélybe sodorni a nemzeti jólét újból való fölvirágzását a sors elleni hiába való harccal. Ha Nyugatmagyarország lojális átadásával Magyarország bizonyoságot tesz jóakarataról, akkor joga van rá, hogy a pécsi kérdésben lojálisan járjanak el vele szemben. Egy kérdésben sincs ok oly föltevésre, hogy incidensekre kerülhet a sor. Jugoszláviának megvannak a maga megoldásra váró külön problémái anélkül, hogy fölösleges módon elkészené Magyarországot.

Jugoszláviában föloszlatták a kommunistaszervezeteket.

A *Grazer Tagespost* jelenti Belgrádból: A külügyminiszter egyik rendelete értelmében valamennyi kommunistaszervezet és szindikátus tevékenységét megszüntették.

Zágráb, jul. 28. A rendőrség tegnap megszállotta az itteni szindikátus szervezetek valamennyi helyiségét, házkutatásokat tartott és lefoglalta a levéltárakat. Ezt a lépést azért kellett megtenni, minthogy bizonyult, hogy ezeknek a szervezeteknek az élén kimondott kommunisták állanak és a szervezetek célja csak a kommunistaszervezetek terjesztése.

Milliók éheznek Oroszországban.

Bécs, július 28. A *Neue Freie Presse* helsingforszi híradása szerint az éhínségben levők számát 35 millióra teszik. Az éhezők földmivelők a városokba akarnak menekülni, de nem bocsátják be. A legborzalmasabb jelenetek játszódnak le. A szovjet-kormány állása megrendült.

Bécs, július 28. Az *Arbeiter Zeitung* valamennyi ország munkásához és munkásnőjéhez kiáltvánnyal fordul, melyet a szocialista pártok nemzetközi munkaközösségének titkársága nevében Adler Frigyes irt alá s amelyben az orosz proletariátus megsegítésének akcióját sürgetik. A szocialista munkaközösség ugyan kénytelen volt a bolsevik kormány oroszországi borzalmas tévedéseit a legkíméletlenebbül támadni, de az orosz proletariátusnak az inségben való megsegítése szocialista kötelesség.

A Belvárosi-moziban

Pénteken délután 5 órakor

A burlingtoni jaguár

IV. befejező része.

Azonkívül:

FRIDOLIN NYARAL. Vigjáték 2 felv.-ban.

Pénteken este 7 és 9 órakor

SZERLEM VÁSÁRA. Dráma 7 felv.-ban.

Szombaton és vasárnap

J'ACCUSE. 7 felvonásban.

Előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek.

Hir Trockij internálásáról.

Berlin, július 28. A *Sozialistische Bote*, az orosz szocialistapárt külföldi képviselőjének Berlinben megjelenő lapja, amely általában nagyon jól értesült a bolsevista Oroszország eseményeiről, azt állítja, hogy Trockij nemrégiben Archangelskojében, egy Moszkva melletti faluban internálták. A lap közli Trockij levelét, amelyet Brjerchanov helyettes népbiztoshoz intézett: Tisztelt elvtárs! Bizonyára tudomása van róla, hogy főbizottságunk véleménye szerint sürgős szükségem van vidéki levegőre és így egy szép napon Archangelskoje falujában találtam magamat. A Verocska — az általános orosz hóhérbizottság — alighanem aggódik testi épségemért s ezért fegyverekkel vétetett körül. Legyen oly jó és küldjön éhez embereinknek négy láda amerikai konzervet.

Helsingfors, július 28. Az éhezők orosz parasztok nagy tömegekben a városok ellen vonulnak, hogy bosszút álljanak a kommunistákon. Vörös katonaság vonult a parasztok elé. A legközelebbi napokban előreláthatóan összeütközésre kerül a sör. A szovjetkormány állása az éhség következtében napról napra gyengül.

UJDONSÁGOK

— A hőség. Budapestről jelentik: A nyári vakmeleg változatlanul perzseli az erdőt, mezőt. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hőmérséklet állandóan nagy egész Középeurópában. Hazánkban a Tisza mentén zivataros esők voltak. Tiszafüreden 35, Szentesen 7, Békéscsabán 8 milliméter. Az idő változatlanul meleg, az ég derült. A hőmérséklet tegnapi maximuma 38 fok volt Egerben. Ma reggel a minimum 16 fok volt Debrecenben. Jóslat: Meleg idő várható, zivataros esőkkel.

— Az Ébredők új plakátja. A *Szózat* írja: A házak falára tegnap fővárosszerte öles plakátokat ragasztottak, amelyek előtt az emberek ezrei tolongtak. A plakátok fölírása: „Hazaárulók”, aláírása pedig az *Ébredő Magyarok Egyesülete*. A plakát szövege: „Hazaárulók kalózkodnak ebben a szegény, megnyomorított országban, Cimboráknak belső és külső ellenségeinkkel. Azt hiszik, hogy elérkezett az idő a végső rohamra, amely elsöpri a keresztény nemzeti gondolat hadállásait. Az ország színe előtt oda kiáltunk nekik, hogy látunk és szemmel tartunk minden hazaárulót. Tudjuk, micsoda szellem mozgatja ezeket. A Beniczky, Drózy, Rupert, Kereskes, Giesswein, Rassay, Kasnya, Vásonyi, Persián és Miklós Kleinok és az egész nyílt és titkos hálózat kezdve a diszkeresztényektől, le a bécsi *Jövő* és *Magyar Ujság* talmudistájáig.” Ugyanebben a hangulatban folytatódik aztán tovább.

— A Tabódy-Dettre-pör mai napja zárt tárgyalással kezdődött. Tarján Imre tartalékos hadnagyot, volt francia összekötő tisztet hallgatták ki elsőnek. Kihallgatása lapzártakor még tartott.

Gumibélyegző: Templom-tér 3.

Péntek, szombat, vasárnap

Éjfél-látogatás.

A Korzó-moziban.

— A zürichi tőzsde nyitására a magyar koronát 167 1/2 jegyezték

— **Hazardjáték — a vízben.** A budapesti rendőrségnek tudomására jutott, hogy egy hazárdirozó társaság furcsa körülmények közt áldoz a játékszenvedélynek. A kártyázó társaságot a Duna vízében találták meg a detektívek, megalapították, hogy a társaság minden délután megszokott időben találkozott a strandfürdőben: először a napon, a homokban heverésztek majd pedig, amikor már a publikum nagy része eltávozott a fürdőből, bementek a vízbe és megkezdődött a játék. Vizmentes kártyákkal játszottak s mivel a vízben nem lehetett azonnal fizetni, a veszteségeket és nyereségeket később egyenlítették ki. A társaság, amelynek csak férfi tagjai voltak, a legkülönbébb hazardjátékokat játszotta. Miután a rendőrség emberei a társaságot fölfedezték, mindenkit leigazoltattak és ellenük megindították az eljárást. Hogy milyen nagy összegekben játszottak, arra jellemző az egyik játékos vesztesége, amely körülbelül 700.000 koronát tesz ki, — amint ezt megállapították. A nyomozás érdekében a társaság tagjainak nevei még egyelőre nem közölhetők, annyit azonban sikerült megtudnunk, hogy több igen előkelő társaságbeli ember van közöttük.

— **Hohenzollernek családi pöre.** A potsdami törvényszék most döntött abban a régóta húzódó perpatvarban, amely Eitel Frigyes herceg és Joachim herceg özvegye között az utóbbi kis fia, Károly Frigyes Joachim herceg körül kitért Eitel Frigyes herceg a kis princet Joachim herceg halála után magához vette. Az arya azonban visszakövetelte a gyermeket. A családi perpatvarban most a potsdami törvényszék úgy döntött, hogy a fiut négy hét alatt át kell adni édesanyjának. Joachim herceg özvegye kísérletet tett arra nézve, hogy négy hétig se kelljen várnia fia visszaszerzésével, a kérelmet azonban a törvényszék elutasította. A bíróság a perköltségekben Eitel Frigyes herceget marasztalta el.

— **Cukorosztás a köztisztviselők részére.** A Fogyasztási Szövetkezet szegedi fiókja a július havi cukorjáraadóságot a július havi ellátási jegy 10 számú szelvényére a következő sorrendben osztja ki: július 30-án 1—600-ig, augusztus 1-én 601—1200-ig, augusztus 2-án 1201—1800, 3-án 1801—2400, 4-én 2401—3000, 5-én 3001—3600, 6-án 3601 től végig.

— **Az állami és magántávbeszélés kezelése.** Budapestről jelentik: Az interurbán távbeszélő néhány viszonylatában az állami beszélgetések elsőbbségi joguknál fogva annyira lefoglalják az áramköröket, hogy az állam vitális érdekeire igen fontos gazdasági, ipari és kereskedelmi érdekkörök alig tudnak hozzájutni az interurbán telefon használatához. Ennek az indokolatlan és káros állapotnak megszüntetése végett *Hegyeshalmy* miniszter elrendelte, hogy addig is, míg a beruházási program alapján az interurbán áramkörök megfelelő szaporítása minden korlátozást feleslegessé fog tenni, az állami és a magánbeszélgetések váltakozva olyképen bonyolítandók le, hogy ha mind a két fajta beszélgetésre vannak előjegyzések, úgy minden áramkörön legalább minden második állami beszélgetés után egy magánbeszélgetés következék

Rövid hírek.

A pénzügyminiszter azt a kijelentést tette, hogy a 10 és 20 koronás bankjegyek kicserélése rövid időn belül meg fog történni.

A közellátás céljaira való gabonavásárlást a kormány megszüntette, mert a szükséges mennyiség egyelőre már együtt van.

A szárazság Németországban katasztrófális hatással volt a veteményesekre. Főleg az árpa és a zab szenvedtek sokat. A burgonyaaratás kilátásai a minimálisra csökkentek.

x **Joachim Ferenc képkiallítása** Engel Lajos műkereskedésében, Dugonics-tér 12. Nyitva naponta reggel 8—12-ig, délután 2—5-ig.

— **Mennyi német municiót pusztított el az antánt?** A franciaíak most kimutatást közölnek, mennyi fegyvert vittek el a németektől. Eszerint eddig 5 millió puska, 100 ezer gépfegyvert, 400 millió töltényt, 36 millió ágyugolyót és aknát, 13 ezer repülőgépet pusztítottak el Németországban. A francia lapok azt írják, hogy Németország époly veszedelmes most, mint a háboru előtt. Érdekes, hogy ugyanakkor, amikor az összes szervezeteket föloszlatták, egész Németországra kiterjedően új szervezet alakult: a „Német hazafiak szövetsége” csupa volt katonából.

x **A Korzó-mozi igazgatósága** tisztelettel tudatja, hogy a péntek, szombat és vasárnapra hirdetett „Mégfagyott gyermek” című magyar filmet a cenzura nem engedélyezte s így helyette egy izgalmas amerikai bűnügyi regényt, az „Éjféli látogatás”-t játsza e napokon, mely filmnek főszerepét Priscilla Dean kreálja. Egyben tisztelettel tudatja, hogy vasárnap este két előadás lesz a nyári helyiségben, fél 8 és 9 órai kezdettel. Sláger előtt egy szenzációs aktuális képet vetít a Korzó-mozi a margitszigeti detektívnapról. Rendes helyérek!

SPORT

A Magyar Labdarugók Szövetsége délmagyarországi kerülete elnöksége augusztus 4-én, csütörtökön este 8 órakor dísz ülésel egybekötött társasvacsorát rendez a legjobb vidéki csapat címet elnyert Szegedi Atlétikai Klub első csapata tiszteletére a Hágiban, melyre az összes szegedi egyesületeket és azok tagjait ezuton is meghívja az elnökség. Jelentkezni lehet Szehner Ferenc főtitkárnál (Számvevőség) és a SzAK titkári hivatalában (Korzó) a délutáni órákban.

Magyarország uszóbajnoksága. Budapestről jelentik: Magyarország uszóbajnokságai szombaton délután 5 órakor és vasárnap délután 4 órakor kerülnek eldöntésre az újpesti százméteres versenypályán. A stafétabajnokságnál III. ker. TVE, NSC, MAC és az FTC; az egyéni bajnokságban Eperjesi, Turnovszki, Szerény, Hörváth, Schlenker, Barka, Kenk, Várad, Balinkó, Kovács és Ember résztvétele bizonyos. Mindkét napon a versenyt vízpoló mérkőzés fejezi be.

Felolós szerkesztő és kiadó: ENGEL VILMOS
Nyomatott: BITTERA BÉLA nyomdávalatánál.
Szeged, Petőfi Sándor-szűrűt 6. sz. Telefon 42

Két szuterén szoba és konyha és egy udvari iroda vagy kisebb műhely helyiség átadandó és azonnal elfoglalható. Cim a kiadóhivatalban.

Azatalost párnapi barkácsoló munkára keressünk. Cim a kiadóhivatalban.